

Türk Tabipleri Birliği, hekimlik mesleğini Türkiye dışında yapmak isteyen üyelerine, hemen hemen bütün ülkelerin sağlık yetkilileri tarafından bu konudaki taleplerde sunulması gereken zorunlu evraklar arasında bulunan, bir yazılı belgeyi, üyelerinin başvuruları üzerine hazırlayıp veriyor. İngilizcesi "Good Standing" olarak adlandırılan belgede; "adı geçen kişinin; TTB'nin üyesi olduğu, Türkiye'de hekimlik faaliyetinde bulunup bulunmadığı ile hakkında mezuniyet tarihinden itibaren etik bakımdan herhangi bir soruşturma dosyası olup olmadığına" yer veriliyor. Çok nadir olarak bazı akademik faaliyetler için de talep edilen bu içerikteki belge, TTB Merkez Konseyi (MK) tarafından, başvuru sahibi her bir hekim meslektaşımız için, şahsa özel olarak hazırlanıyor ve Türkçe ve İngilizce dillerinde, ıslak imzalı olarak yine başvuru sahiplerine teslim ediliyor. İki binli yılların başında yılda bir ikiyi geçmeyen, hatta bazı yıllar hiç kimse tarafından talep edilmeyen bu belgenin isteminde, son yıllarda gözle görülmüş bir artış yaşanıyor. İki bin oniki yılında 59, 2013'de 90, 2014'de 118, 2015'de 150, 2016'de 245, 2017'de 482 ve 2018 yılında da 802 hekime bu belge başvuruları üzerine verildi. Bununla birlikte, 2019 yılının yalnızca ilk iki ayında verilen belge sayısı 2012, 2013, 2014 ve 2015 tarihlerinde her bir yıl içinde verilen belge sayısından çok daha fazla. Yalnızca Ocak ve Şubat aylarında verilen belge sayısı 206'ya ulaştı. ÖSYM'nin verilerine göre, 2018 yılında toplam 93 tıp fakültesine öğrenci kabul edildi ve ortalama kontenjanları 150 öğrenciden daha az. Hâl böyle olunca 2018 yılında yurt dışında çalışmak için belge alan hekim sayısının beş tıp fakültesinin toplam kontenjanından daha fazla olduğu ortaya çıkıyor. Bu durum, başta Sağlık Bakanlığı olmak üzere, pek çok kurum, hükümet ve toplum tarafından görmezden gelinmemelidir. Evet bu sayıları bir çığlık olarak duymalı ve alarm olarak tanımlamalıyız. Bu gelişmelere bakmamız gereken pencere,

çıkarcığımızı sonu; "hekimler, meslektaşlarımız zaman geçtikçe bu ülkeyi yaşanılır, hekimlik mesleğini yapılabılır bulmuyorlar" olmalıdır.

TTB-MK yıllardır ülkemizde yaşamakta olan toplumsal sağlık sorunlarını, sağlık emekçilerinin ve hekimlerin sorunlarını, bunların nedenlerini ve çözüm önerilerini ortaya koymak, özellikle de tüm bunları hayata geçirebilmek için biraraya gelme, birlikte çalışma isteğini yazılı ve sözlü olarak Sağlık Bakanlığı'na, hükûmete ve kamuoyuna açık bir biçimde bildiriyor, çaba harcıyor. Bu tutumunu bıkmadan, usanmadan sürdürüyor. Ancak, son 15-20 yıldır olumlu hiçbir yanıt alamıyor. Konunun sorumluları, yaşamakta olanları yalnızca 'seyrediyor', çoğu zaman da görmezden, duymazdan geliyor. Bu durumu üç örnekle bir defa daha görünür kılmak istiyoruz. İlki, henüz, Sağlık Bakanlığı tarafından yayımlanmamış olmasına karşın, DSÖ raporlarına göre, 2018 yılının ilk dokuz ayında, Türkiye'de 510 kızamık hastası saptanmış. İki bin onaltı yılında yalnızca 9, 2017 yılında da 69 kızamık hastası tespit edildiği düşünülürse, yaşamakta olan gelişmenin önemli bir sağlık sorunu olduğu ortaya çıkıyor. Bu durumun nedenlerinin saptanması ve çözüm önerileri geliştirilmesi için konuyla ilgili kurum ve kuruluşların Sağlık Bakanlığı koordinatörlüğünde biraraya getirilmesi için, TTB-MK tarafından 29 Ocak tarihinde çağrı yapılmış olmasına karşın, Sağlık Bakanlığı'ndan konuyla ilgili hâlâ hiç bir yanıt gelmediği gibi, kamuoyu ile paylaşılan herhangi bir gelişme de olmadı. Oysa, ulaşılabilen verilere göre, yaşamakta olan bir kızamık salgınıdır. Salgının daha fazla büyümemesi ve nedenlerinin ortaya çıkartılıp bir an önce müdahale edilebilmesi için daha fazla gecikmemek gerekiyor. Çünkü, geçen her bir gün sorunun büyümesi, çocuklarımızın ve ailelerinin daha fazla mağduriyeti demektir. Hastaların demografik özellikleri, sağlık geçmişleri ile birlikte aşılama

oranlarımızın gerçekliği, kullanılan aşılardan niteliği, soğuk zincir, aşı reddi, bölge ve nüfus temelli olmayan, başvuranın kaydedildiği ve bunun temel alındığı birinci basamak sağlık örgütlenmesi vb. birçok olası sorun nedeninin birlikte masaya yatırılması gerekmektedir. Uzun zamandır aile hekimliklerine ağızdan çocuk felci aşısı (OPA) ve bir süredir de sarılık (Hepatit-B) aşısı verilmemekte, aşılama zamanı gelmiş bebek ve çocuklarımıza, Sağlık Bakanlığı'nın aşı takvimine alarak, parasız ve zamanında yapmayı taahhüt ettiği, bu aşılardan yapılamamaktadır. Söz konusu durumun, kızamık salgınının altında yatmakta olan temel nedenin ne olabileceği ile ilgili önemli ipuçları verdiğine de dikkat çekerek ikinci örneğimize geçmek istiyoruz. Bilindiği gibi, Sağlık Bakanlığı teşkilatında ilk kez 2007 yılında Kamu Özel Ortaklığı Daire Başkanlığı kuruldu ve teşkilata eklendi. Kuruluş gerekçesine uygun olarak ilk ihalesini Mart 2011 tarihinde Kayseri, ikinci ihalesini de Temmuz 2011'de Ankara-Etilik Şehir Hastanesi olarak gerçekleştirdi. TTB de Sağlık Bakanlığı sözkonusu ihaleleri yapmadan çok önce konuyu bütün boyutlarıyla ele alarak, İngiltere başta olmak üzere, dünyada kamu özel ortaklığı başlığında nelerin yapıldığı, bunun sağlık alanındaki uygulamaları ve sonuçları ile ilgili bilgilere ulaştı. Kamu özel ortaklığı adıyla yapılan uygulamaların sağlık alanında olanlarının topluma, sağlık emekçileri ile hekimlere ve ülke ekonomisine nasıl yansıdığı ile ilgili bilgileri derleyip, konunun hukuksal boyutu ile ilgili olarak kurumsal bir faaliyeti de önüne koyup birçok çalışma yürüttü. Üyelerini, kamuoyunu bilgilendirdi. Konunun uygulama alanı olarak içinde olan TMMOB'ye bağlı ilgili odalarla, bilim insanlarıyla birlikte çalıştı, toplantılar ve etkinlikler düzenledi. Bir taraftan açılan ihalelere, 6023 sayılı TTB Yasası'nın birinci maddesi hükümü gereği, kamu yararı adına itirazlarda bulunurken, diğer taraftan, bu hastanelerin yer belirleme, inşaat ve faaliyete geçtiği dönemlerde ne

gibi sorunlar yaşanacağı konusunda, bilimsel bilgiye dayalı, öngörülerini ayrıntılandırarak paylaşmaya ve yapılan yanlış uygulamadan biran önce dönülmesi gerektiği konusunda sorumluları uyarmaya devam etti. Ancak, yanlışa engel olunamadı. TTB-MK, şehir hastaneleri ile ilgili kendi olanakları ve sorumluluğu kapsamında hemen her şeyi eksiksiz bir biçimde yerine getirmeye çaba göstermesine karşın, sorumlulara ve yaşanmakta olan sorunlara sırtını dönmek yerine, 22 Şubat 2019 tarihinde, Sağlık Bakanı'na hitaben, kamuoyuna açık bir mektup göndermeyi ihmal etmedi. Sorunların 28 madde altında toplandığı bu mektupta;

"Kamu-özel ortaklığı yöntemiyle yaptırılan ve işletilen şehir hastanelerinin hizmet sunmaya başlamasıyla birlikte, gerek Birliğimize üye hekimler, gerekse hekim dışı sağlık çalışanları tarafından birçok yakınma dile getirilmektedir. ....

Türk Tabipleri Birliği olarak, şehir hastanelerinde görev yapan meslektaşlarımızdan alınan bilgiler ve bildirilen yakınmalar ışığında sağlık çalışanlarının karşılaştıkları sorunları Bakanlığınız ile paylaşarak, hem hasta güvenliği hem de sağlık çalışanlarının sağlığı ve güvenliği ile ilgili konularda önlem alınması beklentimizi dile getirmek isteriz." girişle başlıyor ve sorunlar sıralandıktan sonra; *"... Yukarıda sözü edilen sorunların Bakanlığınızca ivedilikle gündeme alınmasını, çözümü için acil, somut adımlar atılmasını ve buna yönelik gerçekleştirilen eylemlerin Birliğimize bildirilmesini talep ediyor, saygılar sunuyoruz."* denilerek sonlandırılıyor.

Mektubun, Sağlık Bakanlığı'nda nasıl bir etki yarattığını bilemiyoruz. Bununla birlikte, konuyla ilgilenen basın mensuplarının Sağlık Bakanının mektubun yayımlanmasından bir hafta on gün sonra yaptığı basın toplantısında, söz konusu mektubu dile getirerek, Bakan'ın ve Bakanlığın ne yapmayı düşündüğü konusundaki soruları yanıtızsız bırakıldı, duymazlıktan gelindi. Sorumlular "sağır sultanı" oynasalar da TTB, konuyla ilgili her türden faaliyetine kararlı bir biçimde, daha da geliştirerek devam ediyor.

Son örneğimiz ise TTB-MK tarafından, saldırıya uğrayan bir hekimle ilgili olarak yaptığı "Kifayetsiz Düzenlemeler Sağlıkta Şiddeti Durduramıyor" başlığındaki basın açıklaması ve konusu olacak: *"26 Şubat Salı günü İstanbul'da Üroloji Uzmanı Dr. Hasan Cabbar'ın bir hasta yakınının saldırısı sonucu yaralandığını üzülen öğrenmiş bulunuyoruz. Sol elinde ve burnunda kırıklar saptanan meslektaşımıza geçmiş olsun diyor, kendisinin bir an önce sağlığına kavuşmasını diliyoruz. ...*

Türk Tabipleri Birliği sağlıkta şiddetin önlenemeyen yükselişinin nedenleri ve çözüm yolları üzerine defalarca görüş bildirmiş, Sağlık Bakanlığını sorun üzerinde birlikte çalışmaya davet etmiş, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden sağlıkta şiddeti önlemeye yönelik etkili yasal düzenlemeler yapmasını talep etmiştir. Yazık ki, çağrılarımız bugüne kadar yanıt bulamamıştır." biçiminde başlayıp devam eden basın açıklamasının da sorumlulara öneri ve birlikte çalışma çağrısı içerdiği gözden kaçırılmamalıdır.

"Karşıt görüşte olanlara, inandırma ya da uzlaşma yerine kaba kuvvet kullanma" olarak tanımlanan şiddet, uzun zamandan beri hekimler başta olmak üzere, sağlık emekçilerini öldürmeye kadar varabilmektedir. Hastalar ve hasta yakınları tarafından çalıştıkları sağlık kurumlarında öldürülen ya da yaşamlarına son verilen meslektaşlarımızın sayısı maalesef 10'u buldu. Bu sayının daha da artmaması için yapılabilecekleri başlatmakla ilgili hemen hiçbir adım atılmıyor. Şiddete uğradığını bildiren sağlık emekçilerinin sayısının 2013 yılında 10 715, 2014'te 11 174, 2015'de 11 881, 2016'da 13 76 ve 2017 yılında da 13 545 olduğu ve bunların yaklaşık %60'ının da hekimler olduğu biliniyor.

Şiddete uğrayan sağlık emekçilerinin başvuruları için Sağlık Bakanlığınca yürütülen "Beyaz Kod" uygulamasının verileri Bakanlık tarafından TTB ve kamuoyu ile toplandığı içerikte ve zamanında paylaşılmıyor. Tüm şiddet olaylarını değil, yalnızca başvuru yapanları kapsadığı için bir kısıtlılığa sahip olsa da yaşanmakta olan sorunun boyutunu görebilmek için, 2018 yılı

verileri, 5 Şubat 2019 tarihli resmi yazı ile Sağlık Bakanlığ'ından TTB-MK tarafından talep edilmek zorunda kalınmıştır. Ancak, henüz yanıtı alınamamıştır. Bunlara rağmen, TTB, 14 Mart Tıp Haftası'nın 100. Yaşında da Türkiye halkları, sağlık emekçileri ve hekimleri için kamusal ve mesleki sorumluluğu ile var olmaya devam edecektir.

Dergimizin 1990'lı yılların başından itibaren bu sayfalardan sizlere ulaşan yazılarının başlığı üçüncü kez değişiyor. Başlangıçta, "Toplum ve Hekim Yayın Kurulu'ndan" başlığını taşıyordu. Daha sonra, ülke genelinde akademik alandaki ilerlemelerde geçerli olabilmesi için getirilen kurallara uygun olması için yapılan düzenlemeler nedeniyle, 2012 yılının Temmuz-Ağustos sayısından itibaren "Hakem Kurulu'ndan" başlığını kullanmaya başlamıştık. Bu sayımızdan itibaren, Hakem Kurulumuz'un önerisiyle "Editör'den" başlığını kullanacağız. Bu sayfalardaki yazılarımız, önceki iki başlık altında yazılanlarda olduğu gibi, toplantılarımızda öne çıkan belirleme ve görüşleri önceleyerek, sözkonusu çerçevenin dışına düşmeme gayretiyle kaleme alınmaya devam edecek. Yeni yıla çalışma ekibimizde iki eksilme ile giriyoruz. Bu sayımıza kadarki çalışmalarımıza olan katkıları için Hakem Kurulu üyesi Hande Arpat arkadaşımıza teşekkür ediyoruz. Danışma Kurulu üyeliği kapsamında başta olmak üzere, pek çok konuda, uzun yıllardır birlikte çalıştığımız ağabeyimiz, sevgili Aydın Çubukçu da coğrafi mesafelerimizin olabildiğince büyümesi nedeniyle, çok arzu etmesine-etmemize karşın, bizlerle olamayacak. Dileğimiz, bu mesafenin en yakın zamanda kısılması ve Aydın ağabeyin aramıza dönmesi. Bu sayımızda sizlerle Feride Aksu Tanık ve Osman Öztürk arkadaşımız tarafından, yoğun bir emekle hazırlanan "Mesleki Bağımsızlık ve Meslek Örgütünün Özerkliği" başlıklı dosyamızın ilk bölümünü paylaşıyoruz. Sayfa sınırı nedeniyle, bu sayıda yer veremediğimiz yazıları gelecek sayımızda sizlere ulaştıracağız. Dostlukla...